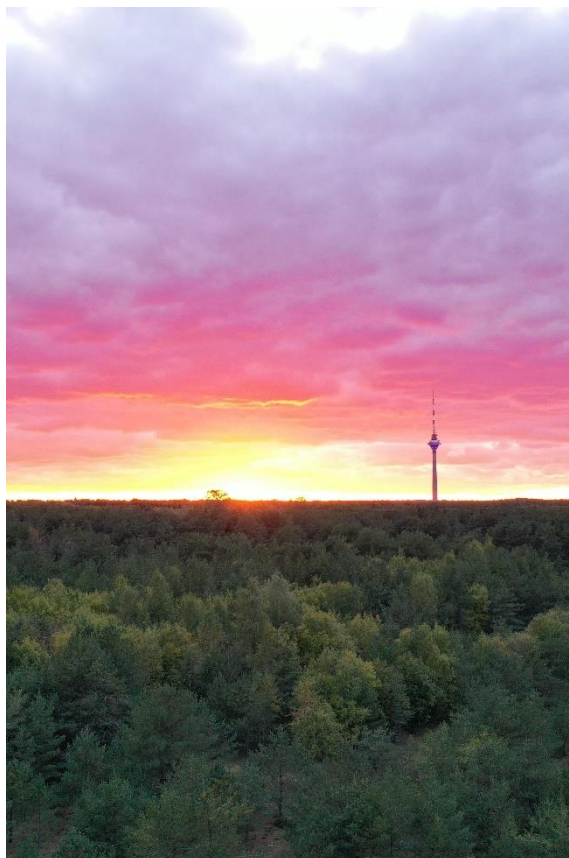

Loodushariduse õppeprogramm Mets ja meie vastutus (7.-9. klassile Harjumaal)

Õppeprogrammi eesmärk on käsitleda kogukondade ja ühiskonna vastutust metsakoosluste ja elukeskkonna jätkusuutlikkuse teemal ning õpetada turvalist ja säästlikku käitumist ning jätkusuutlikku metsahoidu. Räägime praktilise loodushoiu, looduse propageerimise ja looduskaitsele kaasamise teemadel. Arutleme ringmajanduse, prügi sorteerimise, kliimamuutuste ning muude keskkonnanahoiu aktuaalsete probleemide ja lahendusvõimaluste üle. Räägime looduskaitsest ja loodust tutvustavatest tegevustest ning võimalustest Eestis. Oleme selleks valinud mitmekesise metsa Tallinna lähisel Laiaküla ja Maardu piiril, kus kohtuvad elupiirkond, tööstuspiirkond ning looduslikud alad. Õpperetkel tutvume erinevate looduskooslustega, vaatame kobraste tegevuse jälgi ning külastame Peeter Suure merekindluse Kaldase stolliga ava ning Miku raudkive. Retk on sobilik ka liikumise erivajadusega õpilastele.

Programmi sihtrühm: 7.-9. klass (vanus 13-16 aastat), eesti õppekeel, kuni 34 õpilast, olenevalt grupi suurusest kaasatakse vajadusel täiendav juhendaja.

Programmi kestab 3 tundi. Õppeks sobivad kõik aastaajad. Eelistatud on märtsist oktoobrini, mil ka lehtpuud on kergemini määratavad.

Õppekeskkonnaks on mitmekesine metsaala – nõmm, lodumets ja salumets. Maapind on enamjaolt kuiv ja tasane, on mõned tiigid ja madalad rändrahnud. Õppeprogramm on sobiv ka liikumise erivajadustega õpilastele.

Vajalik varustus: aastaajale vastav õuejalats või matkajalats. Soovitavalt võileivad ja jook (vesi) kergeks eineks looduses.

Õppeprogrammi eesmärgid

Võimalda õpilastele aktiivset tegevust looduses; kujundada õpilastes teadmised ja oskused turvaliselt ja säästlikult looduses käitumise kohta; anda teadmisi erinevatest metsatüüpidest, metsa eluringist ja kobraste elulaadist ning inimtegevuse mõjust; tutvustada jäätmete sorteerimist ning selle

vajaduse põhjusi; harjutada meeskonnatöö oskusi; näidata kooli õppeainete ja looduse seoseid ning harjutada nende märkamist ja rakendamist.

Seosed riikliku õppekavaga: mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes; oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi, nende üle arutleda, esitada teaduslikke seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi. Ainetundide rakendamisel loodusesse lähtutakse õppekavast (teema täpsustatakse rühma saatva õpetajaga).

Seosed keskkonnateadlikkuse ja säästva arengu teemadega: käsitletakse metsa eluringi ning säästlikku ja jätkusuutliku looduskasutust ning käitumist looduses, arutletakse kliimamuutuste mõju üle Eesti loodusele.

Õppeprogrammi sisu ja metoodika

Õppeprogrammi koostamisel oleme seostatult käsitlenud loodus- kultuuri-, sotsiaalset ja majanduslikku keskkonda ning kujundanud sisult tervikliku teaduspõhise programmi, mis sisaldab eesmärgipäraseid ja programmi eesmärkide saavutamist toetavaid mõtestatud tegevusi. Kasutame mitmekesiseid kaasavaid õppemeetodeid, kohandades tegevused vastavale sihtrühmale. Osalejatele jagatakse töölehed. Õppeprogramm koosneb viiest osast ja kokkuvõtvast arutlusest:

1. **Tutvumine metsaga.** Koguneme lagendikule ja vaatame, mida enda ümber näeme. Räägime ohutust viibimisest ja turvalisusest metsas. Lepime kokku käitumisreeglid õpperetkel. Käime erinevates kasvukohatüüpides (nõmmemets, lodumets ja salumets). Räägime metsa elutsüklist, vaatame erinevas arengujärgus olevaid puid ja metsapõlvkondade vaheldumist. Võrdleme looduslikku ja istutatud metsa. Arutleme inimtegevuse mõju üle praktiliste näidete varal.
2. **Koprad.** Vaatame kobraste tegevuse jälgi: langetatud puud, vanad ja värsked kännud, koprarajad. Räägime, millised puud kobrastele maitsevad ja miks. Imetleme kõrget pesakuhilat ja kopratiike. Arutleme, kuidas kobras on loodusele kasulik ning millistes asukohtades ja miks inimesele ebasobiv.
3. **Mets kui rekreatsiooniala.** Kasutame oma meeli metsa tunnetamiseks. Vaatleme metsa. Kuulame metsa. Kompame puid ja erinevaid objekte väikesel juhendatud rajal. Haistmis- ja maitsemeelt rakendame taimetee nautimisel. Tee valik (nt piparmünt, kibuvits või vaarikas) lepatakse eelnevalt õpetajaga kokku. Söögipaus kaasavõetud võileibade ja joogiga.
4. **Orienteerumine maastikul.** Rakendame omandatud teadmisi. Mängime erinevaid liikumis- ja loodusmänge (kerged osavusmängud nt discgolf, liikumismängud, mõtlemismängud).
5. **Inimtegevus ja mets.** Keskendume inimtegevuse jälgedele metsas, arutame kuidas tuleks hallata jäätmeid, külastame jäätmejaama ning tutvustame prügi sorteerimise praktilisi nõudeid.
6. **Kokkuvõte ja tagasiside.** Võtame kokku õppepäeval omandatu. Arutame, mida me sellest edaspidiseks kaasa võiksime võtta. Räägime jätkusuutlikust loodushoiust ja elukeskkonna kaitsmisest.

Õppekeskkond

Linnalähedane mets Ida-Harjumaal Tallinna lähisel Laiaküla ja Maardu piiril on valitud õpperetke eesmärki silmas pidades ning elurajooni, tööstuspiirkonna ja loodusalade vahel asudes loob mitmekesised võimalused õpiväljundite saavutamiseks.

Turvalisus. Õppekeskkonna valikul on turvalisus ja ligipääsetavus olnud oluliseks kriteeriumiks. Õpperetkeks kasutatav piirkond (12 ha) on looduses selgelt eristatav, olles kaugemalt piiratud elu-, äri- ja tööstuspiirkonnaga. Õpilased liiguvad koos saatjaga või (4. mooduli korral) gruppides. Õpperetke alguses tutvustatakse ohutusreegleid ning kinnitatakse igale õpilasele käepael retke korraldaja andmete ja kontakttelefoninumbriga. Retke saatvale õpetajale (ja soovi korral ka õpilastele) antakse selge kaart. Maastikul olevad tiigid on väikesed ja valdavalt madalad.

Juhendajad

Õppeprogrammi viib läbi Raul Savimaa, Eesti Looduskaitse Seltsi, Eesti Keskkonnahariduse Ühingu ja Püsimetsaühistu liige. Juhendaja on 2019. aastal läbinud Luua Metsanduskooli täiendkoolituse kursused matkajuhi ja metsakasvatuse aluste alal ning 2020. aastal SA Tartu Keskkonnahariduse Keskuse täiendkoolitused „Mets ja kestliku arengu haridus“ ning „Sood ja kestliku arengu haridus“, samuti Keskkonnahariduse ühingu koolituse „Kliimamuutused tänases infoväljas – alternatiivsed tõed ja väärmõisted“. Õppeprogrammi läbiviijal on pikaajaline praktiline looduskaitse ja metsandusalane ning loodusretkede, kursuste, seminaride ja õppepäevade läbiviimise kogemus täiskasvanutele ja õpilastele. Retkejuht tunneb põhjalikult konkreetset õppekeskkonda, kus õppeprogramm läbi viiakse.

Õpperühma saatva õpetaja roll: õppekäigu kokkuleppimisel täpsustada õpperühma suurust, vanust ja võimalikke erivajadusi. Õppekäigu ajal eeldame, et õpetaja tagab osalejate võimalikult asjakohase ja distsiplineeritud käitumise ning osaleb omal äranägemisel osalejana moodulites.

Hindamine ja tagasiside

Eesmärkides kirjeldatud õpiväljundite saavutamist hinnatakse esmaselt retkejuhi poolt jooksvalt iga mooduli lõpus ning ühiselt suuliselt õppeprogrammi lõpus kokkuvõtete ja tagasiside arutelul.

Programmis osalenud õpetajalt küsitakse tagasisidet õppeprogrammi kvaliteedi kohta e-kirjaga kahe nädala jooksul. Õpetajale pakutakse võimalust arutada kahe nädala jooksul peale kirjaliku tagasiside andmist tagasisidet ja parendusettepanekuid.

Koostatud: veebruar 2020, täiendatud jaanuar 2021.

Programmi koostaja:

SelgeSiht loodushariduskeskus

SelgeSiht OÜ

Reg. 14602228

Iva 12 Tallinn 12618

e-post loodusharidus@selgesiht.ee

telefon 5918 9000

<https://selgesiht.ee/loodusharidus/>

Eesti Keskkonnahariduse Ühingu keskkonnaharidusliku õppeprogrammi kirjelduse kvaliteeti tõendav märgis „Läbimõeldud programm“, märgis nr 456.